

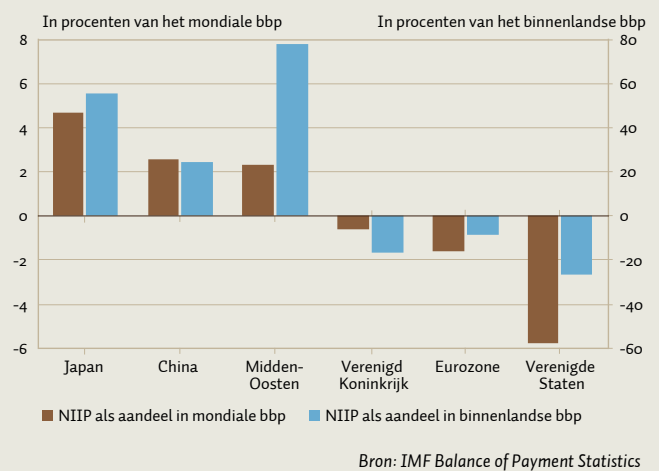
Internationale investeringspositie en kapitaalstromen

INTERNATIONAAL

De netto internationale investeringspositie (NIIP) is een maatstaf voor het netto externe vermogen van een land ofwel het verschil tussen de waarde van buitenlandse activa en passiva. Deze positie wordt opgebouwd door saldi op de lopende rekening en waardeveranderingen van het vermogen. In de figuur worden verschillende economieën gerangschikt op basis van hun NIIP als percentage van het mondiale bbp (69.981 miljard dollar in 2011) en van het binnenlandse bbp. In vergelijking met ontwikkelde landen hebben opkomende landen een hogere productiviteitsgroei en een groeiende beroepsbevolking. Dit rechtvaardigt een negatieve NIIP omdat toekomstige overschotten op de lopende rekening deze landen in staat zullen stellen om hun schulden terug te betalen. Op basis van de figuur lijkt kapitaal juist van opkomende naar ontwikkelde landen te stromen, behalve voor Japan, waar private besparingen ondanks hoge publieke schulden tot een positieve positie leiden, en het Midden-Oosten, waar intergenerationele verdeling van de olieveldvondsten plaatsvindt. Opkomende economieën als China zijn zich sinds de Azië-crisis van 1997 bewust van hun kwetsbaarheid voor wisselkoersfluctuaties en plotselinge kapitaaluitstromen. Sindsdien heeft China met overschotten op de lopende rekening en devaluatie van de renminbi een grote netto externe vermogenspositie opgebouwd. Terwijl China dit vermogen in schuld papier investeerde, was in de Verenigde Staten sprake van een *twin deficit* (een tekort op de lopende rekening en een begrotingstekort). Hierdoor hebben de Verenigde Staten een grote negatieve internationale investeringspositie van 5,8 procent mondiaal bbp kunnen opbouwen.

Binnen de eurozone bestaan weliswaar grote verschillen tussen de vermogensposities van lidstaten, maar gecorrigeerd voor de omvang van de economie bedraagt de negatieve NIIP van de eurozone met 8,4 procent bbp maar de helft van de Britse positie en minder dan een derde van de Amerikaanse positie. ■ **JESPER HANSON** (MINISTERIE VAN FINANCIËN)

Netto internationale investeringspositie, 2011

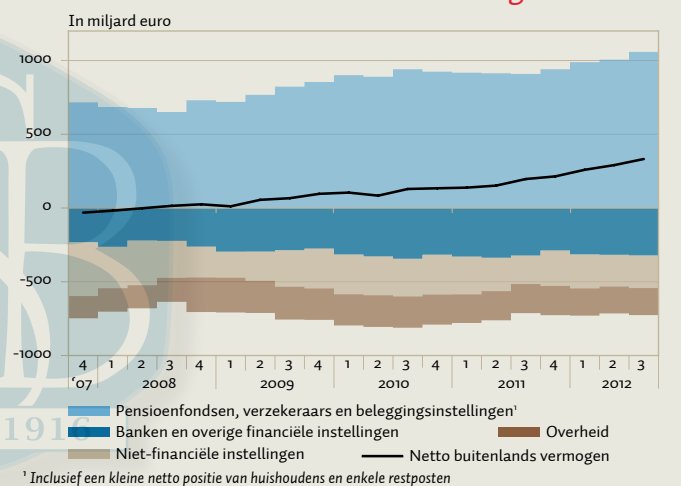
Nederlands netto buitenlands vermogen

MONETAIR & FINANCIËEL

In het derde kwartaal van 2012 bereikte het netto buitenlandse vermogen van Nederland – het verschil tussen buitenlandse activa en passiva – een niveau van 334 miljard euro ofwel 55 procent van het bbp. Niet eerder registreerde DNB zo'n hoog netto-vermogen. De stijging is in lijn met de opwaartse trend sinds eind 2007, toen het netto buitenlandse vermogen nog negatief was. De sindsdien opgetreden groei is mede te danken aan besparingen in de vorm van lopende-rekeningoverschotten. Sinds 2008 bedroegen die in totaal 200 miljard euro. Met nog eens 170 miljard euro nam het netto-vermogen toe doordat beurs- en wisselkoersmutaties het vermogen per saldo niet drukten, zoals eerder was voorgekomen, maar nu juist opstuwden. De waardeverhoging zou overigens lager zijn uitgekomen – op ongeveer 50 miljard euro – als buitenlandse dochters van Nederlandse bedrijven (en omgekeerd) niet zoals gebruikelijk tegen boekwaarde in de cijfers waren meegenomen, maar tegen de marktwaarde die DNB sinds enige tijd schat. Het netto buitenlandse vermogen tegen marktwaarde steeg in genoemde periode naar 460 miljard euro (76 procent bbp). De bijdrage aan de ontwikkeling van het netto buitenlandse vermogen verschilde per type instelling (figuur). Bedroeg eind 2007 het netto buitenlandse bezit van pensioenfondsen, beleggingsfondsen en verzekeraars nog zo'n 700 miljard euro, in het derde kwartaal van 2012 was dat gestegen tot 1000 miljard euro. Voor driekwart kwam dat door transacties en renteaanwas op schuld papier; voor het overige door waardeverhogingen. Tegenover dit toegenomen buitenlandse bezit stonden vrijwel onveranderde netto-verplichtingen aan het buitenland bij de gezamenlijke andere sectoren in de Nederlandse economie. Daar-

tussen vonden wel verschuivingen plaats. Zo nam de buitenlandse schuld van de overheid toe van 150 miljard euro tot ruim 180 miljard euro en stegen de netto buitenlandse verplichtingen van de financiële sector nog sterker, van 230 miljard euro tot 320 miljard euro. Daarentegen daalden de netto buitenlandse verplichtingen van niet-financiële bedrijven van 360 miljard euro tot 220 miljard euro, mede door een uitbreiding van de directe investeringen in het buitenland. ■ **GERRIT VAN DEN DOOL** (DNB)

Nederlands netto buitenlands vermogen

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.

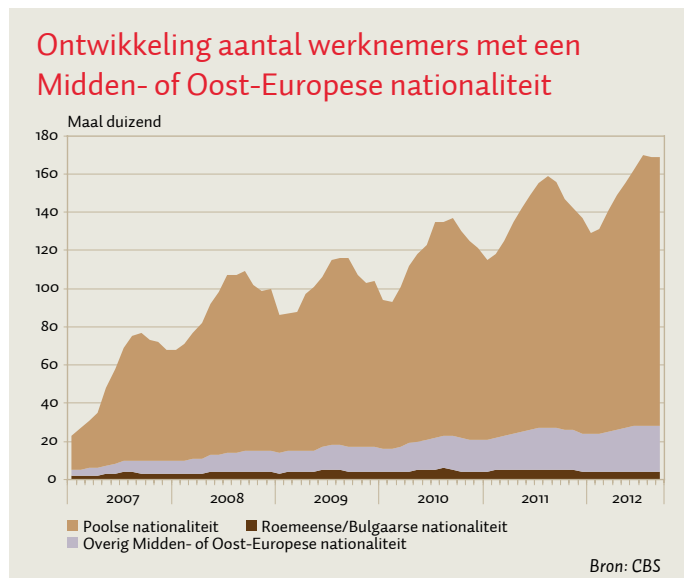
Werknemers met Midden- of Oost-Europese nationaliteit ARBEIDSMARKT

Het aantal werknemers met een Midden- of Oost-Europese nationaliteit neemt nog steeds toe. In september 2012 waren er 169.000 werknemers met een nationaliteit van een van de landen uit Midden- of Oost-Europa (figuur). Dit betekende ten opzichte van september 2011 een stijging met 14.000 personen. Met 169.000 personen vormt deze groep ongeveer 2 procent van het totale aantal werk-

nemers in Nederland, een toename van 14.000 is in dit perspectief dan ook beperkt. Van alle werknemers in Nederland met een Midden- of Oost-Europese nationaliteit is ruim 80 procent Poolse. Een belangrijke reden dat vooral veel Polen in Nederland werkzaam zijn, is het beleid ten aanzien van tewerkstellingsvergunningen. Polen hebben sinds mei 2007 geen tewerkstellingsvergunning meer nodig om in ons land als werknemer aan de slag te gaan, terwijl voor werknemers uit andere landen in Midden- of Oost-Europa, zoals Roemenen en Bulgaren, een tewerkstellingsvergunning nog steeds vereist is.

Poolse werknemers worden vaak ingezet in de seizoengevoelige sectoren zoals de landbouw en de uitzendbranche, waardoor zij vaak maar voor een korte periode in ons land verblijven. Plannen om zich langer in ons land te vestigen hebben zij doorgaans niet: als zij korter dan vier maanden in Nederland denken te verblijven hoeven ze zich ook niet te laten registreren in de Gemeentelijke Basisadministratie. Meer dan de helft van de Poolse werknemers ziet hier dan ook van af.

Hoewel het aantal werknemers met een nationaliteit van een van de landen uit Midden- of Oost-Europa tussen september 2011 en september 2012 is toegenomen, neemt de groei af. In september 2011 bedroeg de groei ten opzichte van het jaar ervoor nog 13 procent, in september 2012 was de groei ten opzichte van een jaar eerder gedaald tot 9 procent. De werkgelegenheidsdaling in Nederland lijkt ook zijn invloed te hebben gehad op de groei van het aantal werknemers met een Midden- of Oost-Europese nationaliteit. Of deze groeiafname doorzet zal nog moeten blijken. ■ **BEN DANKMEYER** (CBS)

Logopedie bij spraak- en taalstoornissen

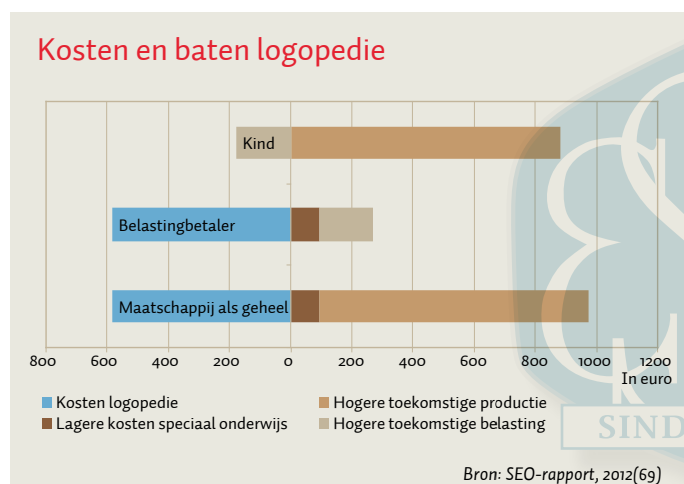
ECONOMIE EN SAMENLEVING

In Nederland krijgt ongeveer 6 procent van de kinderen tot en met 14 jaar logopedie die vergoed wordt uit de zorgverzekering. Van hen wordt 40 procent behandeld voor een spraakstoornis en 26 procent voor een taalstoornis. Het verkeerd uitspreken van een letter of van combinaties ervan, waardoor woorden een andere betekenis kunnen krijgen, is een voorbeeld van een spraakstoornis. Bij een taalstoornis is het kind beperkt in het begrijpen of het produceren van taal. Een kind kan ook een combinatie van bovenstaande stoornissen hebben. Deze stoornissen zijn neurologisch van aard en kunnen voorkomen bij kinde-

ren met een normaal gehoor en een normale cognitie. Voor veel mensen is het niet altijd zichtbaar wat de toegevoegde waarde is van logopedie voor deze kinderen. Maar genoemde stoornissen kunnen wanneer ze niet behandeld worden grote gevolgen hebben voor de verdere ontwikkeling van het kind.

De tabel laat zien dat de kosten van logopedie 584 euro per behandeling zijn, die via de zorgverzekeraars uiteindelijk terechtkomen bij de belastingbetaler in de vorm van hogere zorgpremies. De kosten bestaan uit twintig individuele zittingen van een half uur; een gebruikelijke behandeling voor spraak- of taalstoornissen in Nederland.

Logopedie leidt tot een besparing op de kosten voor het speciaal onderwijs van minstens 93 euro per kind per jaar. Kinderen gaan bij vroegtijdige behandeling minder vaak naar het speciaal onderwijs. Logopedie zorgt voor hogere taaltestscores. Ervan uitgaande dat deze hogere taaltestscores zich vertalen in hogere taalscores bij de Cito-toets, leidt dit op 35-jarige leeftijd tot een hoger loon bij meisjes als gevolg van hogere productiviteit. Bij jongens is er geen effect van hogere taalscores. Over een werkend leven gerekend levert dit het kind minstens 881 euro aan extra toekomstig loon op. Daarnaast is dit extra loon gunstig voor de belastingbetaler omdat er meer belasting binnenkomt, wat de belastingdruk verlaagt. De maatschappij als geheel gaat er in financiële termen per behandeling minstens 390 euro op vooruit. De baten van de extra toekomstige productie (881 euro) en de besparing op het speciaal onderwijs (93 euro) zijn hoger dan de kosten van behandeling (584 euro).

■ **CAROLINE BERDEN** (SEO ECONOMISCH ONDERZOEK)

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.